గుణవంతుడు ఎంత చదువుల సరస్వతి అయినా లోకజ్ఞానం, వ్యవహార దక్షత ఉన్న లక్ష్మీపుత్రుడి పంచన చేరి మనుగడ సాగించడం లోక రివాజు.

గాలివాన

మన వాళ్లు చెప్పే సామెతలెన్నో నిత్య సత్యాలనిపిస్తాంటాయి. నిజానికి ప్రతినిత్యమూ జీవితాల్లో జరిగే భయంకరమైన సత్యాల్ని ఆకళింపు చేసుకున్న పెద్దల వాక్యాలే ఈ సామెతలుగా రూపొందుతాయంటే అతిశయోక్తి కాదేమో! ఉదాహరణకి 'ముల్లు వచ్చి అరిటాకు మీద పడ్డా, అరిటాకు వచ్చి ముల్లు మీద పడ్డా, నష్టం అరిటాకు' కేనని, అలాగే మనం చిన్నప్పుడు చదువుకున్న- మహావృక్షమూ, తుంగమొక్కా, గాలివానా- కథ కూడా, చెట్టు ఎంత పెద్దదైనా, తుపాను వస్తే కూకటి వేళ్లతో పెళ్లగించబడుతుంది. కాని తుంగ మొక్క మాత్రం అన్నిటికీ తలవొంచి నెగ్గుకొస్తుంది. ఇలాంటి ఎన్నో సామెతలూ, జాతీయాలు, జీవితాన్ని అరిటి పండొలిచి పెట్టినట్టు వివరించి చూపిస్తాయి. వీటి అవగాహన మనిషికీ, తన జీవితాన్ని చక్కని బాటలో తీర్చిదిద్దుకోడానికి దోహదకారి కాగలదు.

కాని, దేశ కాలమాన పరిస్థితులూ, మనిషిలోని ఆకళింపుశక్తి, అంతర్యాలనీ బట్టి ఈ సామెతల విలువలు మారుతూంటాయి. ఒకనాడు మన దేశంలో అనుశృతిగా వస్తున్న ఆచారాలని దుయ్యబట్టడం పాపం అనే భావన ప్రబలంగా ఉన్న రోజుల్లో అంతా ఆ నిజాల్ని నమ్మేవారు. కాని రానురాను మనిషి స్వతంత్రంగా ఆలోచించడం, పాతని రోసి, వింతగా కనిపించే క్రొత్త పుంతలు తొక్కడం ఆరంభమైనాక వాటికి కొత్త అర్థాలు చెప్పుకుంటున్నాడు. వాటికి కొత్త విలువల్ని అంటకడుతున్నాడు. నిశితంగా ఆలోచించిచూస్తే, ఈనాటి అరిటాకులు ఆధునిక శాస్త్ర విజ్ఞానంతో తయారైన ఎరువుల బలంతో పెరిగినవి కాబట్టి ముల్లు విరిగినా విరగవచ్చు! అలాగే, గాలివాన లెన్నివచ్చినా, తగినంత వేరు దిట్టం, పునాది బలం ఉన్న చెట్టయితే, ఆ తాకిడికి తట్టుకోగలదు, అంతే గాకుండా, ఆవేశంగా బారలు చాచి, తన నీడ క్రింద మరో చెట్టునీ, ఆఖరికి తుంగ మొక్కనీ కూడా పెరక్కుండా ఆపు చేయగలదు. ఇది ఈనాటి సత్యం.

అంత వరకూ దీర్ఘాలోచనలో మునిగిపోయిఉన్న ఆచారిగారు, 'లోకం ఎంత మారిపోయింది'! అని ఆశ్చర్యపడి ముక్కు మీద వేలేసుకున్నారు. వీధి గుమ్మంలో అరుగు మీద కూర్చుని గునుపూడిలో పూర్వీకులు కట్టి ఇచ్చిన వందేళ్ల క్రిందకు లోగిలి, ఓ గోడ పడిపోయి, ఓ గది కూలిపోయి, లోపలి పట్టి మంచాలూ, విరుగుడు చేవ కుర్చీలూ ఓ

నాటి ఔన్నత్యాన్ని చాటుతూంటే, మరో వాస వేసుకోవడానికి ఓపిక లేక అందులోనే కాలక్షేపం చేస్తోంది ఆచారిగారి కుటుంబం. అసలే ముక్కు సూటిగా పోయే మనిషి ఆచారిగారు. తన పిల్లలందరికీ కూడా అదే నేర్పాడు. ఆయనొక అయోమయం మనిషని ఊళ్లో అందరి అభిప్రాయమూనూ. ఉన్న కాసింత పొలంలోనూ, పండిన గింజల్ని నూర్చుకొని, అదే దేముడిచ్చాడని తృప్తిపడి, ఉన్నంతలో, తినీ, తినకా, ఆడపిల్లల పెళ్లిళ్లు పూర్తి చేశాననిపించాడు. తన పొలం సరిహద్దుల్లో నాలుగు ప్రక్కలా ఉన్న రైతులు సంవత్సరానికో అడుగు చొప్పున కలిపేసుకుంటూంటే అదేమని అడగలేని ఆచారిగారి పొలం, వారి వయసులాగే హరించుకుపోతోంది. అలా క్షణ క్షణానికీ చితికిపోతున్న ఆయనకున్న ఆశ ఒక్కటే - చదువులో అందరికంటే ముందంజ వేస్తూ పోయి, ఇంజనీరింగు పూర్తి చేసిన తన కొడుకు సత్యం, వాడుద్యోగం చేసి, అభివృద్ధిలో కొస్తే తన కుటుంబ భారం కొంత తీరుస్తాడనీ, శేషజీవితం తను రామా కృష్ణా అనుకుంటూ గడపవచ్చనీను, కానీ ఆ ఆశ కూడా అడియాసలాగే ఉంది. డిగ్రీ అంటే వచ్చింది కాని 'ఉత్తరాయణం, దక్షిణాయనం' తెలీని సత్తెకాలపు సత్యానికి, 'ఉద్యోగ పర్వచర్వణం' మాత్రం అతి కఠినంగా ఉంది.

ఆ విషయమే ఆలోచిస్తూ, వీధిలో తమ యింటి కెదురుగా కొత్తగా లేచిన మేడని తదేకంగా చూస్తూ, ఆచారిగారనుకున్న మాటలే, 'లోకం ఎంత మారిపోయింది!' అని! అది పేరినాయుడు కట్టించిన కొత్త భవనం; ఆమేడనీడ ఆచారి గారింటిని కప్పేస్తోంది. పదిహేను లక్షలకి పైగా ఖర్చయిందని జనవాక్యం పేరంటి పేరినాయుడిది కాని డబ్బంతా కొడుకు వెంకటరమణదేనని చెప్పుకుంటారు.

అదే నిజమయి ఉండొచ్చు. పేరినాయుడ్ని తనెరగడేంటి తనతోటివాడే "ఏరా నాయుడు!!" అని పిలిచేవాడు. ఇప్పుడెంత ఎత్తు ఎదిగి పోయాడు? ఆ మాట తల్చుకుంటేనే గుండె జలదరిస్తోంది. వాడిదగ్గర పూర్వీకులొదిలిపోయిన అంత డబ్బూ దస్కం లేదు. వెంకటరమణ ఎదిగొచ్చాకే ఈ సంపాదనంతాను. వాడూ సత్యం తోటివాడే! ఓ నెల ఇటూ అటూగా పుట్టారు. 'ఏడుకొండలవాడి పేరు పెట్టుకో. నీకు జయంగా ఉంటుంది' అని తనే సలహా చెప్పాడు. తనకొడుక్కేమో సత్యనారాయణమూర్తి పేరెట్టుకున్నాడు.

వాళ్లిద్దరికీ తనే అక్షరాభ్యాసం చేసి చదువు చెప్పాడు. మొదటి రోజు నుంచీ చదువులో సత్యానిదే పైచేయి; ఒకటికి పదిసార్లు చెప్తేకాని అర్థమయ్యేది కాదు వెంకటరమణకి. కాలేజి చదువు కొచ్చాక పేరినాయుడి కొడుకు చదువు చాలించేశాడు. చదువు రానోణ్ణి పట్నం పంపించడం డబ్బు దండగ పొమ్మన్నాడు నాయుడు. "నీ కొడుక్కీ చదువొస్తోంది గాబట్టి చదివించుకో, మంచి ఉద్యోగస్తుడవుతాడు. ఈడు గొడ్లని కాసుకుంటూ, చుట్టలు కాల్చుకుంటూ ఈ వూళ్లోనే వుంటాడు; ఈడేమైనా ఊళ్లేలాలా? చాల్లే చదువు"అన్నాడు.

పట్నంలో కాలేజిలో చదువుతూ సెలవులకి ఇంటికొచ్చిన కొడుకు సత్యాన్ని అందరూ తెలివైనవాడిని పొగుడుతూంటే తానెంతో పొంగి పోయేవాడు. 'నీ కేమయ్యా' కోటలో పాగా ఏసేశావ్. నేడో రేపో కొడుకు చేతికందొస్తాడు. మావాడే ఎందునా వొందకుండా ఉండి పోయాడు. అని ఓనాడు పేరినాయుడు తన దగ్గర వాపోయాడు. అప్పుడు తను ఉచితంగా ఓ సలహా ఇచ్చాడు. "అలాగని మనం ఊరుకుంటే ఎలా నాయుడూ! వాడికి నువ్వేదో

ఉపాధి చూపించాలి. ఏదైనా బాధ్యత అప్పగిస్తే వాడే నేర్చుకుంటాడు జీవితంలో బతకడం ఎలాగో, నాకైతే ఓ ఊహ తోస్తోంది. 'గ్రామీణ అభివృద్ధి పథ"కాలంటూ ఈ మధ్య ప్రభుత్వం మన ఊళ్లో ఎన్నో పనుల్ని చేపట్టుతోంది. ఏ అధికారినో పట్టుకుంటే ఓ కాంట్రాక్టు పారెయ్యకపోడు. ప్రయత్నించి చూడు' అని. అది బాగా నచ్చింది పేరినాయుడికి.

అదే వెంకటరమణ జీవితాన్ని ఓ పెద్ద మలుపు తిప్పింది కూడా. గునుపూడిలో మంచినీటి సరఫరా పథకం, హైస్కూలు భవనం, ఊరిని పట్నంతో కలుపుతూ రోడ్డూ, గోదావరి నీటిని వైజాగు స్టీలు ప్లాంటుకి మళ్లించే నీటి కాలువ - అన్ని కాంట్రాక్టులూ వెంకటరమణే చేశాడు. దాంతో ఆ వూళ్లో ప్రభుత్వం చేపట్టదలచిన అభివృద్ధి అంతా వెంకట రమణలోనే కనిపించసాగింది. పెద్ద ఆఫీసు, సిబ్బంది, ట్రక్కులు,పటాటోపం తయారైంది. అలా, చాలా తెలివైనవాడని పేరుపడ్డ సత్యం, రాత్రింబగళ్లు కష్టపడి చదివి సంపాదించిన ఓ చిన్న డిగ్రీ ముక్క తెచ్చుకుని ఇంటికొచ్చిన నాడు, గునుపూడిలో వెంకటరమణ మకుటంలేని మహారాజులా వెలుగొందుతున్నాడు.

వీరిద్దరినీ ఓ త్రాసులో చెరోవైపు వేసి, పేరినాయుడి మేడ పైనుంచి చూస్తే వెంకటరమణ వైపు మొగ్గు చూపేది. అదే ఆచారిగారింట్లోంచి చూస్తే సత్యం వైపు మొగ్గు చూపేది.

"నాయనా సత్యం! నేనిలా అన్నానని కాదు గాని, ప్రస్తుత పరిస్థితుల్లో, కాలానికి తలొంచాలి కాబట్టి చెప్పుతున్నాను. మన వెంకటరమణ దగ్గరే ఏదైనా ఓ జాబు ఉందేమే చూడరాదా!?" అన్నారు ఆచారిగారు ఒకనాడు కొడుకుతో. సత్యానికి ఒక్కసారిగా ఆవేశం వచ్చింది. శరీరంలోని రక్తం అంతా కళ్లలో కొచ్చి కళ్లు ఎరుపెక్కాయి. 'తన ముందు చెల్లని కాణీలా తిరిగిన వాడిదగ్గర 'దేహీ' అని ప్రాధేయ పడ్డమా??!' అని ఆలోచించాడు. కాని వెంటనే చల్లబడిపోయాడు. తండ్రి జీవితాన్ని కాచి వడబోసిన మనిషి, ఎంతో దూరం ఆలోచించికాని ఈ సలహా ఇచ్చి ఉండడు. కషాయం చేదైనా, జబ్బు తగ్గాలంటే తాగక తప్పదు. అందుకే "సరే నాన్నా! ప్రయత్నించి చూస్తాను" అన్నాడు.

"నువ్వు నా దగ్గిర చేరతానంటే, అంతకంటే నాక్కావలసిందేముంది. రేపే జాయినవు. ముందు నెలకి ఆరొందల చొప్పున ఇస్తాను. తతిమ్మా విషయాలు తర్వాత మాట్లాడుకోవచ్చు" అన్నాడు వెంకటరమణ. ఆరోజు నుంచీ ఆరొందల ఉద్యోగంలో చేరి, కాంట్రాక్టుల్లో లక్షలకి లక్షలు ఎలా మిగుల్చుకోవాలో లెక్కలు వేసి పెడుతున్నాడు వెంకటరమణకి సత్యం.

కొద్ది రోజుల్లోనే, లక్ష్మీ కటాక్షం మనిషినెంతగా మార్చేస్తుందో తెలుసుకున్నాడు సత్యం. వెంకటరమణ హుందాతనం, నిర్భీతి, ఏ పనైనా చిటికెలో సాధించగల సాహసం, ఇలాంటి గుణాలన్నిటినీ సంతరించుకున్నాడు. మొండి ధైర్యం ఉంటే ధన సంపాదన ఎంత తేలిగ్గా చెయ్యొచ్చో కళ్లారా చూస్తున్నాడు సత్యం. కానీ, ఈ ధైర్యం లక్ష్మీ పుత్రులకున్నంతగా సరస్వతీ పుత్రులకుండకపోవడంలోని రహస్యం మాత్రం అతని కర్థం కాలేదు.

ఇలా ఉండగా ఓనాడు సత్యం కలలో కూడా ఊహించని ఓ సంఘటన జరిగింది. మధ్యాహ్నం టైములో సత్యాన్ని తన ఏ.సి. రూములోకి పిలిపించి, కూల్‌డ్రింక్స్ ఇప్పించి వెంకటరమణ చిత్రమైన కోరిక కోరాడు. ఓ ఎర్రని పెద్ద వి. ఐ. పి. సూట్‌కేస్ చూపించి,

"సత్యం, ఇందులో కొన్ని నా బట్టలున్నాయి. మా ఇంటినిండా సామాను నిండిపోయింది. ఖాళీ లేదు. కొద్ది రోజులు మీ యింట్లో పెట్టుకో. నా కవసరం అయినప్పుడు తిరిగి తెచ్చేసుకుంటాను" అని అడిగాడు. ముందు సత్యానికి నమ్మబుద్ధి కాలేదు. కాని అభ్యంతరం ఎలా చెప్పాలో తెలియక తికమక పడి, అఖరికి సరేనని, ఆ పెట్టి తీసుకెళ్లి తనింట్లో పెట్టుకున్నాడు. అలాగే మరొకరిద్దరు ఉద్యోగస్తులు కూడా వెంకటరమణ ఆఫీసు నుంచి, వి. ఐ. పీ లు తీసుకెళ్లడం గమనించాడు సత్యం.

మర్నాడుదయం పేపర్లో వేడి వేడి వార్త చదివి, ఊళ్లో అందరితోపాటు సత్యమూ ఆశ్చర్యపోయాడు. అది, వెంకటరమణ స్థాపించిన కంపెనీ, 'ఏడు కొండల ఎంటర్ ప్రైజెస్' ని ప్రభుత్వాధికార్లు క్రితం రాత్రి రెయిడ్ చేసిన వివరం. పది లక్షలకి పైగా నల్లధనాన్ని లోబరుచుకున్నారని, ఎగవేసిన టాక్సులు, ఫైనుల కింద మరో అయిదు లక్షలు వసూలు చేశారనీను.

పేపర్లో ఆ వార్త చదివిన సత్యానికి పై ప్రాణాలు పైనే పోయాయి. ఈ రోజుతో వెంకటరమణ దివాలా అయితే తన బ్రతుకు తెరువుకు కూడా తిలోదకాలే! భయపడుతూనూ, వెంకటరమణ ఎలా పలకరించాలా అని బిడియపడుతూనే ఆఫీసుకు చేరుకున్నాడు. కాని అక్కడ ఏమీ జరగనట్టే పనులన్నీ మామూలుగా జరిగిపోతుంటే చూసి నిశ్చేష్టుడయ్యాడు. 'ఇంత పెద్ద ప్రమాదం జరిగినా నిలదొక్కుకన్న వెంకటరమణ గుండె గన్ మెటల్‌తో చేసి ఉండాలి' అనుకున్నాడు.

ఆ సాయంత్రం వెంకటరమణ తన వి. ఐ. పి వెనక్కి తెప్పించుకున్నాక, సత్యానికి బహుమతిగా అయిదు వేల రూపాయలు ఇస్తూ అన్నాడు - "నిన్న నీకిచ్చిన ఈ పెట్టి విలువ అయిదు లక్షలు. దీన్ని భద్రంగా కాపాడి నాకు తిరిగి ఇచ్చినందుకు చాలా కృతజ్ఞుణ్ణి" అని. ఆ పెట్టెలో అయిదు లక్షల రూపాయాలున్నాయనీ, అది నిన్న, తన పాడుపడిన ఇంట్లో పాత మంచం క్రింద అరక్షితంగా పడివుందనీ అర్థం చేసుకున్న సత్యం ఆపాదమస్తకమూ కంపించసాగాడు గాలివానలో తుంగ మొక్కలా! ఒళ్లంతా ఒకసారి చల్లబడిపోయింది. డబ్బు చేయగల చమత్కారాన్ని చూసి, ఆ సరస్వతీ పుత్రుడు చకితుడయ్యాడు. గడచిన రాత్రి తనేదో పెద్ద గండం నుంచి బైటపడ్డట్టు ఫీలయ్యాడు. ఈ రోజు రాత్రంతా అదే విషయం ఆలోచిస్తూ సత్యం అసలు నిద్రపోలేదు.

ఈ రోజు రాత్రి వెంకటరమణ కూడ నిద్రపోలేదు. ప్రభుత్వాధికార్లతోనూ, తన కంపెనీకి పబ్లిసిటీ ఇచ్చిన వారితోనూ, మందు పార్టీలో లీనమై తెల్లవార్లూ గడిపేసాడు. ముందుగానే టిప్ ఆఫ్ చేసినందుకు కొందర్నీ, వల నుంచి తప్పించుకునే ఉపాయాలు చెప్పినందుకు మరి కొందర్నీ, తప్పుడు లెక్కలు రాసి ఫైను తగ్గించినందుకు ఇంకా కొందర్నీ తెల్లవార్లూ, వారికి కావలసినవి ఇప్పించి, తృప్తి పరిచాడు. కానీ, వెంకటరమణ ఈ విషయం మాత్రం ఎవ్వరికీ తెలియనివ్వలేదు.

ఎందుకంటే, అతనికి తెలుసు సత్యం లాంటి వాళ్ల గుండెలు చాలా నీర్సంగ ఉంటాయనీ, అవి ఇలాంటి షాక్‌ని తట్టుకోలేవనీ- ✱